

Hold da helt ferie

86 pct. af alle kvægbrugere holder ferie i løbet af året. Og det er en rigtig god ide, hvis hjernen skal holdes skarp og resultaterne i top.

Sand mellem tæerne. Sønnike i den ene hånd, konen i den anden, og så i havet eller ud i sommerlandet. Det er det bedste, du kan gøre for dig selv og bedriften lige nu.

Ferietid er nemlig tid til at sende tankerne et andet sted hen, lyder det fra flere hjerneforskere. Når du holder fri og tænker på noget andet, end du plejer, styrkes hjernens evne til at tænke kreativt og finde nye løsninger.

Hvis du holder 6-10 dages ferie i løbet af året, er du, som kvægbrugere er flest. Det viser en ny undersøgelse foretaget af SEGES, hvor 30 pct. af kvægbrugere sætter kryds i den kategori. 15 pct. af kvægbrugere holder 10-15 feriedage om året, 15 pct. holder mere end 15 dages fri i løbet af et år, mens 10 pct. slet ikke holder ferie.

Formand for L&F Kvæg, Christian Lund mener ikke, at antallet af feriedage er afgørende. Men han opfordrer alle til at komme lidt væk fra bedriften.

"Folk skal holde lige så meget ferie, som de gerne vil. Men jeg mener, det er vigtigt, at man kommer lidt væk fra bedriften og får hovedet til at slappe af. Det giver et andet overblik, når man kommer tilbage, hvis man har været væk hjemmefra og har hørt fuglene

syngte på en ny måde sammen med familie og venner," siger han.

Selv skal han tilbringe sommerferien i familiens sommerhus ved Lillebælt, hvor han blandt andet nyder at fiske.

Struktur gør ferie lettere

Undersøgelsen viser, at kvægbrugere holder næsten lige så meget ferie som grisproducenter og planteavlere. Til gengæld er der en klar tendens til, at jo større bedriften er, jo mere ferie holder ejeren. Det er naturligvis lettere at holde fri, når man har flere medarbejdere. Samtidig kan det også handle om mere struktur på opgaverne. Noget, som Christian Lund kan nikke genkendende til.

"Jeg er blevet bedre til at planlægge, så jeg holder mere ferie nu, end da jeg var nyetableret," fortæller formanden, der holder fire ugers ferie i løbet af et år. Nogle af dem on/off, hvor han fodrer om morgenen, og tager afsted med familien i løbet af dagen.

Undersøgelsen viser, at næsten en fjerdedel af samtlige landmænd på tværs af driftsgrene, holder mere end 15 dages ferie væk fra bedriften på et år.

/ LONE SYLVEST SØGAARD, LSS@SEGES.DK

Jens Nicolaisen, Bredebro, 3 ansatte

Hvor meget ferie holder du?

1-2 ugers sommerferie + 1 uges efterårsferie.

Hvor tager I hen?

Vi skal på camping ved Aarøsumd.

I uge 42 skal vi til Tyrkiet.

Hvad betyder ferie for dig?

Hjernen bliver frisk og genopladet. Man ser på tingene med andre øjne. Jeg kunne ikke finde ud af holde ferie de første ti år, jeg var landmand, og jeg kan virkelig mærke forskellen.

Jørgen Lund Jensen, Haderup, 3 ansatte

Hvor meget ferie holder du?

1 uges sommerferie + 1 uges vinterferie.

Hvor tager I hen?

I sommer havde vi tænkt på en tur til Berlin med børnene, hvis det kan lade sig gøre. Hvis ikke, bliver det en tur i campingvogn.

Hvad betyder ferie for dig?

Det betyder, at man får strøm på batterierne. Man er sammen med familien og får set noget andet. Det giver også medarbejderne en opgave, de skal løse og noget ansvar, og det er godt.

Jeppe Thing Jensen, Nørre Nebel, 1 ansat

Hvor meget ferie holder du?

1 hel uge + løbende forlængede weekender, i alt 2 uger.

Hvor tager I hen?

Vi har lige være en uge i Jesperhus Feriecenter.

Hvad betyder ferie for dig?

Jeg ser min familie mere end til dagligt. Det er dejligt, men det kræver også mere arbejde før og efter ferien.

Fokus på fremstillingspris har sat skub i omkostningsjagten på Høstrup Østergård

Der er gået sport i at sænke fremstillingsprisen på mælk på Høstrup Østergård. Både ejer og medarbejdere er engagerede i omkostningsjagten, og indtil videre er det lykkedes dem at sænke prisen med 18 øre.

"Vi trængte virkelig til at få sat fokus på vores fremstillingspris på mælk. Vi lå alt for højt i forhold til andre."

Sådan fortæller mælkeproducent Jørgen Lund Jensen ved Haderup, som for to år siden tog fat i sin nye rådgiver for at få hjælp til at sænke fremstillingsprisen. Rådgiveren kunne med det samme se, at der var gode penge at tjene med dén manøvre.

Og rådgiveren fik ret: På to år er det lykkedes at sænke fremstillingsprisen på mælk på Høstrup Østergård med godt 18 øre, så den nu ligger på 2,53 kr. Og arbejdet er fortsat i gang.

Medarbejderne inddraget fra starten

De tre medarbejdere på bedriften var en vigtig brik i processen, og Jørgen Lund Jensen inddrog dem bevidst helt fra starten.

"Sammen med min rådgiver Bjarne Offersgård fra Velas satte vi os ned med medarbejderne for at få deres input til, hvor vi kunne sætte ind og reducere omkostningerne. Så samlede vi trådene og lagde en plan. Og nu er de blevet helt tændt på det," fortæller Jørgen Lund Jensen.

350.000 kr. sparet på indkøbt foder

Medarbejderne har blandt andet fokuseret på spild, herunder ved at gøre sig umage med at have så lidt restfoder som muligt hos køerne om morgenen. Også indkøb er der kommet en ny indstilling til.

"Vi køber ikke bare ind, men tænker os om i hvert tilfælde med alt fra redskaber i stalden til indkøb af pattespray," forklarer Jørgen Lund Jensen.

En post, der virkelig har battet, er indkøb af foder, som nu struktureres i samarbejde med foderstofforen. Det er blandt andet sket ved at sætte mål for at komme med på vognen, når priserne falder.

"Min foderstofmand har fået beføjelser til at handle, når prisen dykker. Det betyder, at han kan slå hurtigt til, når muligheden byder sig," forklarer Jørgen Lund Jensen.

Resultatet af aftalen har betydet en besparelse på 350.000 kr. på indkøbt foder. Med en samtidig udskiftning til bedre køer er der oven i foderbesparelsen kommet 100.000 tons mælk mere i tanken.

Spændende at følge fremstillingsprisen

Jørgen Lund Jensen følger nu ivrigt med i fremstillingsprisen ved hver kvartalsrapport.

"Det er superspændende at følge med i og se, hvad det betyder for restbeløbet. Det gør jeg også meget ud af at synliggøre for medarbejderne. Det er vigtigt for deres engagement, at vi tør lægge tallene på bordet, så de inddrages i resultaterne," forklarer han og tilføjer:

"Vi er bestemt ikke færdige endnu. Vi fortsætter vores jagt på omkostninger og på at sænke fremstillingsprisen, men husker også at glæde os over, hvor langt vi er kommet."

/KIRSTEN MARSTAL, KFM@SEGES.DK

Jørgen Lund Jensen og hans medarbejdere er blevet helt tændt på at gå på omkostningsjagt, efter at der er kommet fokus på fremstillingsprisen – og de fortsætter jagten.

Sådan arbejder du med bedriftens fremstillingspris

- Undersøg, hvad der ligger bag din fremstillingspris. Dyk ned i de forskellige poster
- Sammenlign din nuværende fremstillingspris med sidste års og se, hvordan din fremstillingspris er i budgettet
- Sammenlign din fremstillingspris med andre bl.a. via Business Check og fraktanalyser
- Udvælg et eller to områder, som du ønsker at arbejde med
- Lav handlingsplaner og/eller beslut dig for dit mål, og hvordan du vil nå det
- Udfør handlingerne og følg op.

Ingen smagsforskel på mælk fra køer fodret med rapsfrø

Mælken fra køer fodret med formalede rapsfrø adskiller sig duft- og smagsmæssigt ikke fra anden mælk. Det er et vigtigt analyseresultat på vejen mod mælk med lavere klimaaftryk.

Mælk med lavere klimaaftryk kan være ønskeligt, men hvis den ikke smager godt, så dur det ikke. Derfor har en gruppe af smageeksperter hos Arla Innovation Centre – såkaldte sensorikere – været i gang med at teste, om der er systematiske smagsforskelle på almindelig mælk og mælken fra køer, der har fået formalede rapsfrø i rationen.

Baggrunden er, at en række landmænd i øje-

blikket er i gang med at teste fodring af køer med formalede rapsfrø som led i et forsøg, som SEGES gennemfører i samarbejde med bl.a. Arla og Aarhus Universitet.

Forsøget er sat i gang, fordi rapsfrø som fedtkilde vil have et lavere klimaaftryk end det sædvanligvis anvendte importerede palmefedt. Men også fordi rapsfrø har en højere andel af umættede fedtsy-

rer. Rapsfrøene forventes derfor at påvirke mælkens fedtsyresammensætning, fordi andelen af mættet fedt vil blive reduceret.

Sammenligner med "Arla 24"

Deltagerne i smagningerne er vant til at smage på og vurdere mælkeprodukter. Og de har holdt smagen

INSEMINERINGER I SOMMERVARMEN KRÆVER EKSTRA FOKUS

Drægtighedsprocenten kan være svær at holde i sommervarmen. Derfor er det en god idé at sætte ekstra tid af til brunstobservation og undgå senere udfordringer.

Antallet af kælvninger dykker i marts-maj, fordi det kniber med at holde drægtighedsprocenten i sommervarmen ni måneder tidligere. Særligt august er en udfordring, og konsulent Lars Arne Hjort Nielsen, SEGES, opfordrer derfor til en stram styring af reproduktionen i sommervarmen.

"Varmen presser køerne, måske er foderet også af lavere kvalitet i varmen, så det kan være svært at holde drægtighedsprocenten. Derfor er det vigtigt at holde skarpt øje med, hvor mange man får insemineret uge for uge. Hvis det kniber med at holde antal insemineringer, vil det være godt givet ud at sætte mere tid af til brunstobservation i den varme periode," lyder det fra Lars Arne Hjort Nielsen.

Han vil ikke afvise, at vi stadig mærker effekten af den meget varme sommer i 2018, der betød færre kælvninger februar-maj 2019 og derved også i perioden året efter, fordi køer kun kælver én gang om året.

Brug DMS til styring

For at få et overblik over køer til inseminering kan listen "Repro-fokus køer" i DMS være en god hjælp. Det kræver dog, at man har ryddet op i sine ikke-drægtige, pointerer Lars Arne Hjort Nielsen.

"Hvis du ikke har fået markeret dine udsætterkøer, vil de optræde

øverst på listen "Repro-fokus køer", og det går naturligvis ud over overblikket. Men hvis du får ryddet op her, er listen et utrolig godt styringsredskab til at få dine køer insemineret," fortæller han.

Undgå pres på goldkoafdelingen

Mælkeproducenter tilstræber i alle henseender en jævn fordeling af kælvninger hen over året. Hvis det kniber med drægtighedsprocenten i august, og der kommer et efterslæb i september-oktober, giver det et unødigt pres på systemet.

"De fleste goldkoafdelinger er ikke dimensioneret til ret store udsving. Det går ud over både smittpresset, det daglige opsyn og foderoptagel-

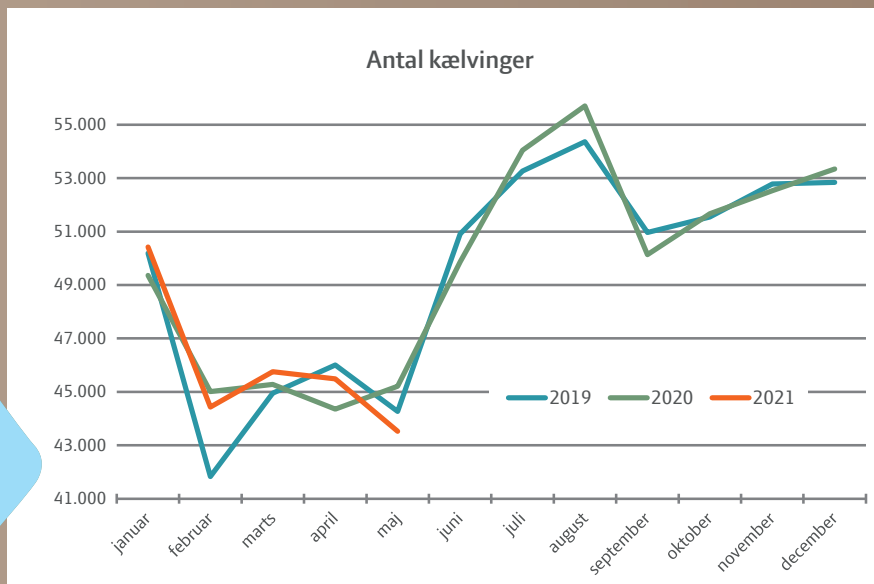
sen hos køerne lavest i hierarkiet, når der bliver for trangt," minder Lars Arne Hjort Nielsen om.

Slagtekalveproducenterne vil sige tak

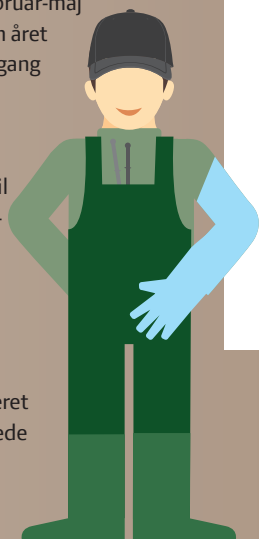
Også aftageren af tyrekalve vil glæde sig over flere insemineringer i august og dermed flere kalve ni måneder senere. Slagtekalverådgiver Per Spleth, DLBR-Slagtekalve, hører om udfordringer hos kalveproducenterne både forår og efterår.

"Vi hører om en del producenter, der mangler kalve til indkøb i marts-maj og ikke kan fylde stipladserne op. Til gengæld har de den modsatte udfordring i efterårsmånederne, hvor de ikke kan finde plads nok til alle de kalve, der kommer," fortæller Per Spleth.

/LONE SYLVEST SØGAARD, LSS@SEGES.DK

I juli-august fødes ca. 55.000 kalve pr. måned i mælkeleverende besætninger og i februar-maj ca. 45.000 pr. måned. Færre drægtigheder hos kvier i maj-september, hvor en del er på græs, betyder 2.000-2.500 færre kælvninger pr. måned.

af mælken fra forsøgets landmænd op mod Arlas standardmælk "Arla 24", forklarer forbrugerforsker Will Harwood fra sensorik- og forbrugerforskereteamet hos Arla Foods.

"Man ved, at forskellig fodring kan påvirke smagen, så den fx kommer til at smage af 'stald' eller mere græsagtigt. Derfor er det vigtigt at få vurderet, om der er forskelle," forklarer Will Harwood.

Deltagerne har vurderet parametrene duft, udseende, smag, afsmag og 'overordnet smagsindtryk'. Der er vurderet mælk fra otte landmænd, og der er udtaget prøver både i perioder med standardfodring og i perioder med testfor-

dring. I alt er der taget 21 prøver, og mælken er pasteuriseret inden smagningen.

Resultaterne viser, at der ikke er nogen signifikant forskel i hverken udseende, duft eller smag på hhv. test- og standardmælk. Ifølge Will Harwood er det et afgørende resultat for, at malede rapsfrø på sigt kan indgå i foderet.

Hvordan rapsfrøene påvirker mælkens fedtsyresammensætning, går forskere ved Aarhus Universitet om kort tid i gang med at analysere.

/KIRSTEN MARSTAL, KFM@SEGES.DK

FOTO:ARLA

Arlas professionelle smagere i gang med at smage og registrere mælken fra de rapsfrøfodrede køer.

Et presset marked for propionsyre gør kaliumsorbat relevant til stabilisering af fuldfoder

Hvis der er behov for at stabilisere fuldfoderet i sommervarmen, anbefaler SEGES konventionelle mælkeproducenter at bruge blandingsprodukter med 90-95 pct. kaliumsorbat.

Varmt sommervejr fremmer fordærvelse af fuldfoderet. Det skyldes, at stigende temperatur stimulerer væksten af aerobe bakterier og gær. For at fremme foderstabiliteten om sommeren skal du undgå brede stakke og i stedet vælge de smalle stakke til opfodring, så du kommer hurtigere frem. Undgå også løs ensilage i siloen og overløb af ensilage i foderblanderen fra dagen før.

Hvis disse tiltag ikke er tilstrækkelige, kan du enten øge udfodringshyppigheden eller øge stabiliteten af fuldfoderet ved at tilsætte stabiliserende midler.

Sådan fremmer du fuldfoderets stabilitet

Propionsyre vil formentligt ikke være aktuell som stabiliserende middel i 2021, fordi markedet er meget presset på grund af leveringsproblemer. I stedet er der følgende fire muligheder for at stabilisere fuldfoderet:

- 1 liter myresyre/ton er en mulighed, hvis stabiliseringsproblemet i fuldfoderet skyldes vækst af aerobe bakterier. Men vær opmærksom på kravene til håndtering af myresyre. Myresyre er en meget aggressiv syre at arbejde med, og håndtering kræver anvendelse af værnemidler.
- Kaliumsorbat er et omkostningseffektivt og arbejdsvenligt middel til stabilisering af fuldfoder. 400 gram/ton erstatter 3 liter propionsyre. Vær dog opmærksom på, at anvendelse af rent kaliumsorbat og ren propionsyre eller myresyre kræver HACCP-registrering og et funktionelt egenkontrolprogram, der dokumenterer indkøb, modtagekontrol, lagerbeholdning og fuld sporbarhed i opfodringen af produkterne.
- Med baggrund i dokumentationskravene til rene produkter anbefaler SEGES at benytte blandinger. I markedet findes blandinger, hvor kaliumsorbat udgør ca. 95 pct. af varen, og disse varer er effekt- og prismæssigt sammenlignelige med rent kaliumsorbat. Men du slipper for en ikke uvæsentlig administrativ byrde.
- Fodersalt stabiliserer fuldfoder i nogen grad og fremmer effekten af kaliumsorbat. Over en varm sommerperiode kan saltkoncentrationen i foderet øges både for at stabilisere foderet og for at øge køernes vandoptagelse. Anvendelse af fodersalt er tilladt for økologer.

/ NIELS BASTIAN KRISTENSEN, NBK@SEGES.DK

Brug forbedret DMS-udskrift til at målrette arbejdet mod bedre holdbarhed

Analyseudskriften "Holdbarhed" er blevet udvidet, så du bl.a. med benchmarking og overblik over afgangårsager kan se potentialet for at øge køernes holdbarhed.

Bedrifter med højest holdbarhed hos køerne har en lavere fremstillingspris på mælk. Konkret viser en samkørsel med Ø90-data, at de 10 pct. danske malkekøvsbedrifter med højest holdbarhed har en fremstillingspris, som for konventionelle er 5 øre/kg EKM lavere end gennemsnittet.

For økologer er fremstillingsprisen hele 27 øre/kg EKM lavere end gennemsnittet. Med andre ord: Holdbarhed betaler sig.

Se om bedriften ligger godt eller skidt

For at kunne arbejde mere målrettet med holdbarhed er analyseudskriften "Holdbarhed" i DMS blevet udvidet med nyt indhold, der giver et godt grundlag for at drøfte, hvor potentialet er for at øge holdbarheden, og hvad det vil kræve af ændringer.

Udsætning inden for de første 60 dage af laktationen må anses som tvungne udsætninger, og der vises nu benchmark på disse, så du kan se, om bedriften ligger

godt eller skidt inden for de forskellige laktationsnumre.

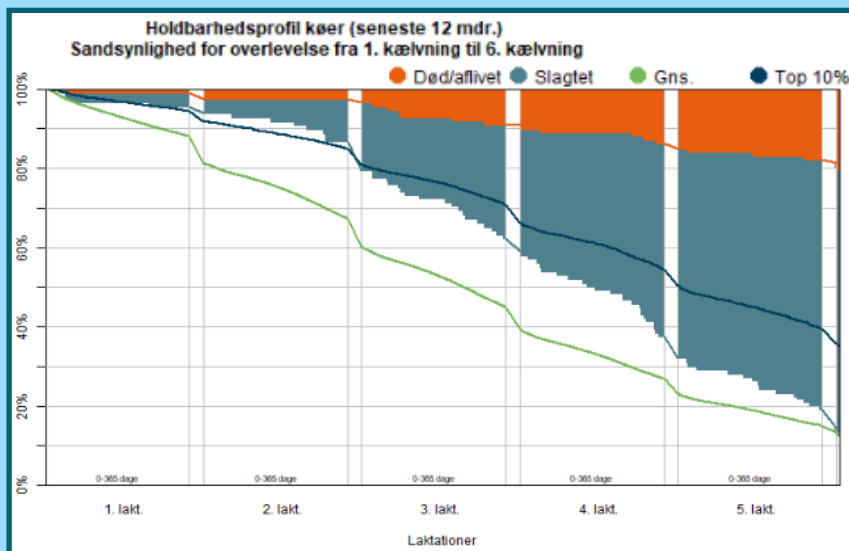
Desuden kan udsætningen i din egen driftsenhed holdes op mod et gennemsnit af driftsenheder med samme race og driftsform samt mod de 10 pct. af driftsenheder med højest holdbarhed. Dette kan grafisk følges hen over de første fem laktationer så du kan se, om din driftsenhed har afvigelser og knæk i forhold til andre.

Få overblik over afgangårsager

Udskriften sætter også fokus på afgangårsager, som ikke tidligere er blevet opgjort samlet i DMS. Du kan konkret aflæse, hvordan afgangårsager ændrer sig med laktationsnummer i driftsenheden.

Hvis afgangårsagerne er registreret omhyggeligt, kan de være en værdifuld information i forhold til at indføre nye tiltag for at øge holdbarheden.

/LARS ARNE HJORT NIELSEN, LAN@SEGES.DK

Figuren viser et eksempel fra en bedrift, som ligger betydeligt bedre end gennemsnittet (grøn linje) og har meget høj holdbarhed de første to laktationer.

GOD SOMMER!

KvægNyt udkommer igen 13. august

